

SPIS TREŚCI

WSTĘP	11
1. WIADOMOŚCI PODSTAWOWE	13
1.1. Wprowadzenie	13
1.1.1. Źródła prawa bankowego	13
1.1.2. Charakter prawny ustawy Prawo bankowe	14
1.1.2.1. Ustawa Prawo bankowe jako interdyscyplinarny akt normatywny	14
1.1.2.2. Podmiotowy zakres ustawy Prawo bankowe	14
1.1.2.3. Przedsiębiorstwo bankowe jako przedmiot prawa	14
1.1.2.4. Prywatne i publiczne prawo bankowe	15
1.1.2.5. Prywatne prawo bankowe w systemie prawa i postępowania cywilnego	15
1.1.3. Bank centralny	16
1.1.3.1. Charakter prawny Narodowego Banku Polskiego (NBP)	16
1.1.3.2. Cele działalności i zadania banku centralnego	17
1.1.3.3. Realizowanie zadań NBP	17
1.1.3.4. Organy NBP	18
1.1.4. Rodzaje przepisów prawnych obowiązujących banki	19
1.1.4.1. Podstawowe rodzaje przepisów obowiązujących banki	19
1.1.4.2. Akty normatywne związane z prawem bankowym	19
1.1.4.3. Przepisy wykonawcze do ustawy Prawo bankowe oraz inne zarządzenia	20
1.1.5. Zasady współżycia społecznego	21
1.1.6. Rola zwyczaju bankowego	22
1.1.7. Dyrektywy Unii Europejskiej i ich znaczenie	22
1.1.8. Deontologia bankowa	24
1.2. Banki i system bankowy	25
1.2.1. Pojęcie banku	25
1.2.1.1. Znaczenie prawnej definicji banku	25
1.2.1.2. Pojęcie banku w ustawie Prawo bankowe	26
1.2.2. Zasady funkcjonowania banków	28
1.2.2.1. Zasada utrzymywania płynności płatniczej i zapewnienia bezpieczeństwa środków pieniężnych	28
1.2.2.2. Zasada kontroli wewnętrznej	29
1.2.2.3. Zasada samodzielności	29
1.2.2.4. Zasada samofinansowania i komercjalizmu	30
1.2.2.5. Zasada konkurencyjności	31
1.2.2.6. Zasada uniwersalizmu	31
1.2.2.7. Odstępstwa od zasad	31
1.2.3. System bankowy – rodzaje banków	32
1.2.3.1. Pojęcie systemu bankowego	32
1.2.3.2. Rodzaje banków	33

2. CZYNNOŚCI BANKU	35
2.1. Ogólna charakterystyka działalności banku	35
2.1.1. Sfery działalności banku	35
2.1.2. Podstawy prawne działalności przedsiębiorstwa bankowego	36
2.1.3. Akty normatywne	36
2.1.4. Bankowe prawo kontraktowe	36
2.1.4.1. Statut banku	36
2.1.4.2. Regulaminy, ogólne warunki umów oraz wzorce umów	37
2.1.4.3. Regulaminy w praktyce bankowej	39
2.1.4.4. Zmiana regulaminu	40
2.1.4.5. Zarządzenia wewnętrzne organów banku	41
2.1.5. Instrukcje bankowe	42
2.2. Czynności bankowe w ogólności	42
2.2.1. Pojęcie obrotu bankowego oraz czynności i operacji bankowych	42
2.2.2. Swoboda w zawieraniu umów bankowych i jej ograniczenia	44
2.2.3. Promesy bankowe	45
2.2.4. Forma oświadczeń woli stron czynności bankowych	46
2.2.5. Rodzaje czynności bankowych	47
2.2.6. Znaczenie prawne wykazu czynności bankowych z art. 5 prawa bankowego	49
2.3. Prowadzenie rachunków bankowych)	49
2.3.1. Rachunek bankowy – pojęcie i funkcje	49
2.3.2. Regulacje prawne dotyczące rachunku bankowego	50
2.3.3. Istota umowy rachunku bankowego	51
2.3.4. Ograniczenia swobody umów w zakresie zawarcia umowy rachunku bankowego	53
2.3.5. Rodzaje rachunków bankowych	54
2.3.6. Strony umowy rachunku bankowego	54
2.3.6.1. Bank	54
2.3.6.2. Posiadacz rachunku	55
2.3.7. Forma zawarcia umowy rachunku bankowego	56
2.3.8. Procedura zawarcia umowy rachunku bankowego	56
2.3.9. Prawa i obowiązki stron umowy rachunku bankowego	61
2.3.10. Zamknięcie rachunku i przedawnienie roszczeń	63
2.3.11. Odrębności dotyczące rachunków oszczędnościowych	64
2.3.12. Przywileje posiadaczy rachunków oszczędnościowych	67
2.4. Gwarantowanie środków na rachunkach bankowych przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny	69
2.5. Udzielanie kredytów, bankowych pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych i poręczeń	71
2.5.1. Kredyt bankowy a bankowa pożyczka pieniężna	71
2.5.2. Przedmiotowo istotne elementy umowy kredytu	74
2.5.3. Kredytobiorca	75
2.5.4. Rodzaje kredytów	75
2.5.5. Udzielanie kredytów	77
2.5.5.1. Wszczęcie procedury kredytowej	77
2.5.5.2. Wniosek kredytowy	78
2.5.5.3. Kontrola wniosku kredytowego	78
2.5.5.4. Decyzja kredytowa	80
2.5.5.5. Zawarcie umowy kredytu	80
2.5.5.6. Warunki uruchomienia kredytu	84

2.5.6. Zabezpieczenia zwrotu kredytu	84
2.5.7. Kontrola wykorzystania kredytu i jego zabezpieczeń	91
2.5.8. Uprawnienia banku związane z negatywnymi wynikami kontroli kredytu i zabezpieczeń	93
2.5.8.1. Żądanie ustanowienia dodatkowych zabezpieczeń bądź programu naprawczego	93
2.5.8.2. Wypowiedzenie umowy kredytu	94
2.5.9. Wypowiedzenie umowy kredytu przez kredytobiorcę	96
2.5.10. Udzielanie kredytu przez bank na zlecenie osób trzecich	97
2.5.11. Udzielanie kredytów i pożyczek z udziałem pośredników	98
2.5.12. Udzielanie gwarancji bankowych i poręczeń	100
2.5.12.1. Rodzaje gwarancji bankowych	100
2.5.12.2. Wymogi formalne gwarancji bankowych	101
2.5.12.3. Charakter prawny gwarancji bankowych	102
2.5.12.4. Gwarancja bankowa „na pierwsze żądanie”	103
2.5.12.5. Potwierdzenie gwarancji przez inny bank a regwarancja	104
2.5.12.6. Udzielanie poręczeń przez banki	105
2.6. Przeprowadzanie bankowych rozliczeń pieniężnych	106
2.6.1. Charakter prawny bankowych rozliczeń pieniężnych	106
2.6.2. Przeprowadzanie bankowych rozliczeń pieniężnych	108
2.6.2.1. Podstawa przeprowadzania rozliczeń	108
2.6.2.2. Formy i rodzaje bankowych rozliczeń pieniężnych	109
2.6.2.3. Rozliczenia gotówkowe	109
2.6.2.4. Rozliczenia bezgotówkowe	110
2.6.2.5. Odwołanie polecenia zapłaty i polecenia przelewu	111
2.6.3. Odpowiedzialność za niewykonanie bądź nienależyte wykonanie rozliczenia	111
2.6.4. Akredytywy	113
2.6.4.1. Charakter prawny akredytywy	113
2.6.4.2. Rodzaje akredytyw	115
2.6.4.3. Wymogi prawne co do treści akredytywy	116
2.6.4.4. Stosowanie akredytywy	116
2.6.4.5. Przedawnienie roszczeń z akredytywy	116
2.7. Inne czynności bankowe	117
2.7.1. Emitowanie bankowych papierów wartościowych	117
2.7.1.1. Pojęcie papieru wartościowego	117
2.7.1.2. Rodzaje papierów wartościowych	118
2.7.1.3. Bankowe papiery wartościowe	119
2.7.2. Czynności zlecane związane z emitowaniem papierów wartościowych przez innych emitentów	121
2.7.3. Operacje wekslowe	123
2.7.4. Operacje czekowe	125
2.7.5. Nabywanie i zbywanie wierzytelności pieniężnych	128
2.7.6. Przechowywanie przedmiotów i papierów wartościowych oraz udostępnianie skrytek sejfowych	129
2.7.7. Obrót dewizowy	131
2.7.8. Wykonywanie czynności zleconych przez inne banki	133
2.7.9. Karty płatnicze	133
2.7.10. Terminowe operacje finansowe	136
2.8. Pozabankowe czynności banku	138
2.8.1. Wprowadzenie	138

2.8.2. Działalność inwestycyjna banku	139
2.8.3. Lokaty banku w innych bankach	140
2.8.4. Zobowiązania związane z emisją papierów wartościowych	141
2.8.5. Usługi finansowe	141
2.9. Publicznoprawne ograniczenia działalności banku	142
2.9.1. Współczynniki koncentracji wierzycelności	142
2.9.2. Ograniczenia w zakresie zawierania przez bank tzw. umów wewnętrznych	144
3. SZCZEGÓLNE PRAWA I OBOWIĄZKI BANKÓW	148
3.1. Szczególne uprawnienia banków	148
3.1.1. Ograniczenia zakresu przywilejów bankowych	148
3.1.2. Moc prawna dokumentów bankowych	149
3.1.3. Prawo wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego (b.t.e.)	150
3.1.3.1. Charakter prawny b.t.e.	150
3.1.3.2. Wymogi formalne i merytoryczne b.t.e.	152
3.1.3.3. Przesłanki nadania klauzuli wykonalności b.t.e.	153
3.1.3.4. Odstępstwa od wymogu bezpośredniości	155
3.1.3.5. Skutki wystawienia b.t.e.	156
3.1.3.6. Obrona dłużnika	157
3.1.4. Wpis hipoteki przymusowej	158
3.1.5. Ulgowe stawki opłat sądowych oraz zwolnienia z opłat	158
3.1.6. Potrącenie bankowe	159
3.1.7. Prawo pobierania prowizji i opłat	162
3.1.8. Odpowiedzialność ustawowa Skarbu Państwa	163
3.2. Szczególne obowiązki banków	164
3.2.1. Obowiązek ogłaszania warunków zawierania umów	164
3.2.2. Tajemnica bankowa	165
3.2.2.1. Istota tajemnicy bankowej	165
3.2.2.2. <i>Ratio legis</i> wyłączeń obowiązku zachowania tajemnicy	166
3.2.2.3. Podmioty obowiązane do zachowania tajemnicy bankowej	166
3.2.2.4. Zgoda klienta banku na ujawnienie tajemnicy bankowej	167
3.2.2.5. Zakres przedmiotowy tajemnicy bankowej	168
3.2.2.6. Zakres czasowy obowiązku zachowania tajemnicy bankowej	169
3.2.2.7. Informowanie organów ścigania z inicjatywy banku	169
3.2.2.8. Dostęp do wiadomości objętych tajemnicą bankową	170
3.2.2.9. Zagadnienia szczegółowe	172
3.2.2.10. Członkowie organów, pracownicy i doradcy w roli świadków	173
3.2.2.11. Odpowiedzialność za ujawnienie tajemnicy bankowej	173
3.2.3. Przeciwdziałanie wykorzystywaniu działalności banku do celów przestępczych	174
3.2.4. Rezerwa obowiązkowa	177
3.2.5. Fundusze własne i gospodarka finansowa banków	178
3.2.5.1. Fundusze własne banków	178
3.2.5.2. Gospodarka finansowa banków	180
3.2.5.3. Obowiązek weryfikowania i ogłaszania sprawozdań finansowych	182
3.2.5.4. Opodatkowanie banku	182
4. ŁĄCZENIE, GRUPOWANIE I ZRZESZANIE SIĘ BANKÓW	184
4.1. Wprowadzenie	184
4.2. Łączenie się banków – spółek akcyjnych	184
4.2.1. Sposoby łączenia się banków – spółek akcyjnych	184

4.2.2. Inkorporacja	185
4.2.3. Unia	186
4.3. Łączenie się banków spółdzielczych	186
4.3.1. Zasady łączenia się banków spółdzielczych	186
4.3.2. Przejęcie banku ze stratą	189
4.4. Bankowe grupy kapitałowe	189
4.4.1. Pojęcie bankowej grupy kapitałowej	189
4.4.2. Umowa o utworzeniu bankowej grupy kapitałowej	191
4.5. Zrzeszanie się banku z innym bankiem	192
4.6. Zrzeszanie się banków spółdzielczych w ich bankach regionalnych	193
4.6.1. Zakres regulacji	193
4.6.2. Powiązania między bankiem zrzeszonym a bankiem regionalnym	194
4.6.3. Ograniczenia ustawowe działalności banku spółdzielczego	195
4.6.4. Umowne ograniczenia samodzielności banku	196
4.6.5. Uwagi ogólne o efektach ustawy o restrukturyzacji banków spółdzielczych	197
4.7. Inne formy zrzeszania się banków	197
4.8. Konsorcjum bankowe jako szczególna forma współdziałania banków	198
4.8.1. Istota konsorcjum bankowego	198
4.8.2. Rodzaje konsorcjów bankowych	199
4.8.3. Tryb zawarcia umowy konsorcjalnej oraz umowy kredytu konsorcjalnego	200
4.8.4. Stosunki konsorcjalne	201
4.8.5. Stosunki prawne między konsorcjantami a klientem	202
5. TWORZENIE I ORGANIZACJA BANKU. NADZÓR BANKOWY	204
5.1. Tworzenie i organizacja banków	204
5.1.1. Tworzenie banków	204
5.1.1.1. Wprowadzenie	204
5.1.1.2. Tworzenie banków państwowych	204
5.1.1.3. Tworzenie banków w formie spółki akcyjnej	205
5.1.1.4. Tworzenie banków spółdzielczych	206
5.1.1.5. Wymogi merytoryczne przy tworzeniu banków	206
5.1.1.6. Wymogi formalne wniosku o zezwolenie na utworzenie banku	208
5.1.1.7. Postępowanie Komisji Nadzoru Bankowego (KNB) w sprawie wniosku o zezwolenie na utworzenie banku	209
5.1.1.8. Zezwolenie na rozpoczęcie działalności przez bank	211
5.1.2. Tworzenie banków i oddziałów za granicą	211
5.1.3. Tworzenie w kraju oddziałów lub przedstawicielstwa banku zagranicznego	212
5.1.4. Uprawnienia KNB w zakresie obrotu dużymi pakietami akcji	212
5.1.5. Organy banku	214
5.1.5.1. Banki państwowe	214
5.1.5.2. Banki spółdzielcze	215
5.1.5.3. Banki w formie spółki akcyjnej	216
5.2. Nadzór bankowy	217
5.2.1. Potrzeba funkcjonowania nadzoru bankowego	217
5.2.2. Ogólny i regulacyjny nadzór bankowy	218
5.2.3. Rodzaje czynności nadzorczych	220
5.3. Ogólny nadzór bankowy	220
5.3.1. Istota ogólnego nadzoru bankowego	220
5.3.2. Cele oraz zakres ogólnego nadzoru bankowego	221
5.3.2.1. Cele nadzoru bankowego	221

5.3.2.2. Przedmiotowy zakres nadzoru bankowego	221
5.3.2.3. Podmiotowy zakres nadzoru bankowego	222
5.3.2.4. Międzynarodowa współpraca organów nadzoru bankowego	222
5.3.2.5. Udzielanie informacji przez KNB innym organom	222
5.3.3. Wykonywanie czynności nadzorczych	223
5.3.3.1. Wykonywanie ogólnych czynności nadzorczych	223
5.3.3.2. Czynności kontrolne wobec banku	224
5.3.3.3. Czynności kontrolne a badanie sprawozdań finansowych banków przez biegłych rewidentów	225
5.3.3.4. Stosowanie środków nadzorczych	226
5.3.3.5. Decyzje nadzorcze KNB	229
5.3.3.6. Czynności nadzorcze a obowiązki informacyjne banków	229
5.4. Regulacyjny nadzór bankowy	230
5.4.1. Procedury naprawcze	230
5.4.1.1. Postępowanie naprawcze (sanacja autonomiczna)	230
5.4.1.2. Kurator nadzorujący wykonanie programu naprawczego	232
5.4.1.3. Zarząd komisaryczny (sanacja komisaryczna)	233
5.4.1.4. Skutki ustanowienia zarządu komisarycznego	235
5.4.1.5. Realizowanie przez zarząd komisaryczny zadań określonych przez KNB	237
5.4.2. Procedury likwidacyjne (sanacja likwidacyjna)	238
5.4.2.1. Decyzje Komisji Nadzoru Bankowego w zakresie sanacji likwidacyjnej	238
5.4.2.2. Przejęcie banku przez inny bank	239
5.4.2.3. Likwidacja banku	242
5.4.2.4. Zawieszenie działalności banku oraz wnioski o ogłoszenie jego upadłości	243
5.4.2.5. Postępowanie sądowe w sprawie ogłoszenia upadłości banku	250
5.4.2.6. Działalność banku po ogłoszeniu jego upadłości	251
6. PRZEKSZTAŁCENIE BANKU PAŃSTWOWEGO W SPÓŁKĘ AKCYJNĄ (tzw. komercjalizacja)	257
WYKAZ SKRÓTÓW	258
WAŻNIEJSZA LITERATURA	259